

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2.—20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V pravi prejemni mesečno . . . 1.70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna petstvarica (72 mm):
za enkrat . . . po 13 v
za dvakrat . . . " 15 "
za trikrat . . . " 13 "
za večkrat primeren popust.

Paročna ostanila, zahvale, osmrtine itd.:
enostolpna petstvarica po 2 v. vin.

Poslano:

enostolpna petstvarica po 40 v. vin.
Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Ročopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 183.

Avstrijske čete zauzele Kragujevac.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. novembra. V prostoru za-
hodno od velike Morave so zvezne čete
po semertija hudih bojih z zadnjimi četami
sovražnikovimi dosegle višine južno in juž-
novzhodno Gorenjega Milanovca in Kra-
gujevca. Med 7 in 8 uro dopoldne je bila
danes na arzenalu in vojašnici v Kragujevcu
razvita avstroogrska in kmalu potem
nemška zastava. V rečnem kotu med Mo-
ravo in Rezavo so nemške čete po hudih
bojih zavzele gospodujočo višino Trivuno-
vo Brdo.

Bolgarske sile so si na cesti v Paračin
priborile višine zahodno od Planinice in v
dolini Nišave višine zahodno od Bele Pa-
lanke.

Dosedanji skupni plen nemških in av-
strijskih čet generala pl. Kövesza znaša
20 častnikov, okoli 6600 mož, 32 topov,
1 strojni pušk, nad 30 municijskih voz, 1
metalec luči, več pušk in topniške muni-
cije in jako veliko infanterijske municije.
Poleg tega smo zaplenili 45 starih ali raz-
bitih topniških cevi.

Namesnik načelnika generalnega
štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berolin, 1. novembra. (Kor. ur.) Wolf-
fov urad poroča iz velikega glavnega
stana:

Nadaljujoč napad so se zasedle vi-
šine južno od Gornjega Milanovca.

V smeri na Kragujevac je vržen so-
vražnik čez odsek Petrovackar in Lepe-
nice. Kragujevac je v nemških rokah.

Vzhodno od Morave je proti vztraj-
nemu odporu Srbov vzeto Trivunovo Br-
do. Številno ujetnikov nekaj 1000.

Armada generala pl. Bojadjeva je za-
slegovala sovražnika med boji z zadnjimi
četami 30. oktobra do splošne višinske
črte od Planinice južnozahodno od Zaje-
čara-Slatine severnozahodno od Knja-
ževca, vzhodno od Sorlička zahodno od
Bele Palanke vzhodno od Vlasotinca.

Vrhovno vojno vodstvo.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 31. oktobra. (Kor. ur.) Uradno
obvestilo o operacijah 30. oktobra izvaja:

Nase čete so zasledovale sovražnika
dalje. Oddelki, ki prodirajo proti Zaječar-
Boljevcu, so zasedli po trdovratnem boju
višini 482 in 428 zahodno od vasi Planini-
ce (približno 16 km južno zahodno od Za-
ječara) in so zaplenile eno baterijo s pri-
prego.

Čete, ki prodirajo v dolini Nišave, so
se polastile mesta Bela Palanka, dosegle
so črto vas Sadovica, vas Brđudinac, viši-

no 489 Bogovrh (trigonometer 1154 za-
hodno od Bele Palanke).

V dolini Morava severno od Vranje
prodirajo naši oddelki počasi, ker se so-
vražnik ljuto brani.

Na macedonskem bojišču je ostal po-
ložaj neizpremenjen.

× × ×

Srbsko uradno poročilo.

Dunaj. (Kor. ur.) Iz vojnega tiskovne-
ga urada:

28. oktobra: Na južni bojni črti ob
Moravi trajajo boji dalje. Timoška armada
se je umaknila v nove postojanke. Arma-
da, ki je branila Piroto, je umaknila svoje
krilo po močnih napadih sovražnih čet za
mesto nazaj. Sovražnik se je polastil sed-
la Kočani. Na severnozahodni bojni črti
se je posrečilo sovražnika, ki je izrabil šte-
vilno premoč, da je vrget srbske čete pred
Svilajncem nekaj kilometrov nazaj. Do-
gnala se je navzočnost novih bavarskih
čet in avstrijskih gorskih formacij.

Na ostali bojni črti se ni nič izpreme-
nilo.

× × ×

Trdnjava Kragujevac

leži ob reki Lepenici, ki se izliva v Mora-
vo. V Kragujevcu je bila srbska prestolni-
ca od l. 1818. do 1839. V tem času je bil
Kragujevac prvo kulturno središče v Sr-
biji; tam je bila otvorena prva srednja
šola, vojna šola in licej. V Kragujevcu je
bila tiskana prva srbska knjiga in se je
igrala na gledališčnem odru prva srbska
igra. Tam je bila ustanovljena l. 1857. dr-
žavna livarna za tolove in druge vojaške
potreščine. Ko pa je bila stolica prestav-
ljena v Beograd, je ostal Kragujevac samo
okrožno mesto; vendar mu je pa še toliko
ostalo od stare slave, da je v prosvetnem
oziru za glavnim mestom še vedno prvo.
Danes se nahaja v Kragujevcu še vedno
največja tovarna orožja, srbski arzenal, a
mesto samo je bilo v času sedanje vojne
po najmodernejših načelih utrjeno. Mesto
šteje nad 15.000 prebivalcev.

80 km južno od Donave.

Curih. »Tagesanzeiger« poroča s srbs-
ke boje črte: Avstrijsko-nemške čete so
mestoma prodrle še 80 km južno od Save
in Donave in se bližajo, kakor se sodi,
glavni srbski obrambni postojanki.

Ob Drini.

Pariz, 1. novembra. Neko črnogorsko
poročilo iz Cetinja pravi. Dne 26. oktobra
so Avstrijci neprestano nadaljevali obstre-
ljevanje fronte ob Drini, pa niso dosegli no-

benega uspeha. Pri Višegradu je sovražna
ofenziva ustavljena. Obsežen napad v sme-
ri proti Gacku je bil odbit.

Bolgari obstreljujejo Niš.

Berolin, 1. novembra. Kurt Arau, po-
ročevalec »Lokalanzeigerja« poroča iz So-
fije: Bolgarska artiljerija, došla iz Knjažev-
ca in Pirota, obstreljuje zunanje utrdbe
Niša z vzhoda in s severovzhoda. Iz bojev
za trdnjavo Piroto se še poroča, da so Srbi
bogato preskrbljeni z ameriškim strelivom.
Za Drnovo Glavo je trajal boj 38 ur. Srbi
so jo šele izpraznili, ko je pričela bolgarska
gorska artiljerija obstreljevati 60 metrov
pred žičnimi ograjami.

Kaj imajo Srbi pričakovati od odločilne
bitke?

Berolin, 1. novembra. Vojni poroče-
valec »Berl. Tagebl.« piše: »Če razmotri-
vamo položaj na podlagi številk, so nade
Srbov za odločilno bitko zelo slabe. Vsega
skupaj so postavili v boj proti nam in Bol-
garom kakih 200.000 mož. Proti nam se bo-
jujocih 11 do 12 divizij je, kakor se ceni,
izgubilo že 50 odstotkov; skrčile so se te-
daj na 90.000 mož. Vojna skupina pl. Ma-
ckensena je seveda mnogo močnejša in po-
leg tega za gorsko vojsko izborna oprem-
ljena.

Odločitev v Srbiji že padla?

Sofija. Ker prodirajo Bolgari proti Ni-
šu, Avstrijci in Nemci pa proti Kragujevcu
(ki je zdaj že vzet. Op. uredn.), je vojska v
Srbiji že takorekoč odločena.

Srbska bojna črta se ruši.

Berolin. »B. Z. am Mittag« izvaja:
Neprestano se ruši srbska bojna črta. Ved-
no bolj se bliža usodna ura.

Srbski Sedan.

Sofija, 1. novembra. Tukajšnji vojaški
krogi pričakujejo srbskega Sedana blizu
Kosovega polja ali pa pri Kruševcu.

Srbske oblasti potujejo v Črno Goro.

Lučano. Milanski listi poročajo: Srb-
ske osrednje oblasti in diplomatični zbor
že potuje v Črno Goro.

Srbska vlada še v Nišu.

Budimpešta, 31. oktobra. Ogrski listi
poročajo, da se srbska vlada še vedno na-
haja v Nišu, in da je pripravljena za beg.

Nasledstvo Putnikove dedščine.

Sofija, 1. novembra. V Srbiji vlada naj-
večji nered, odkar je odstopil vojvoda Put-
nik. Tudi Putnikov naslednik je odstopil,
ko so padli Negotin, Zaječar in Piroto. Za
vrhovnega poveljnika srbske armade je
zdaj imenovan general Štefanović.

Prekinjene brzojavne zveze s Črnogoro.

Genf. »Journal« poroča iz Milana:
Prekinjene so brzojavne zveze iz Cetinja v
Srbijo.

Poraz Francozov pri Strumici.

Berolin. »Lokalanzeiger« poroča o zad-
njih bojih v Macedoniji: Pri Solunu izkra-
ne čete so podvzele sunek proti Bolgarom
ob Strumici, ne da bi poznali dvolj ozem-
lje. Macedonski prostovoljci so na to za-
sedli nek zelo važen most za hrbtno zvez-
nih čet. Prostovoljci so med bojem napadli
čete četverosporazuma za hrbtno in so
provzročili strašno krvavo klanje med nji-
mi. Nič manj kakor 500 z bajoneti težko
ranjenih Francozov so Bolgari ujeli, ostale
so potisnili na grško zemljo.

Angleške čete se združile s srbskimi.

Pariz, 1. novembra. (Kor. ur.) »Agen-
ce Havas« poroča iz Soluna: Na povelje iz
Londona so odšle angleške čete na bojno
črto v Srbijo in so se združile s srbskimi
četami.

K obstreljevanju Varne.

Bukarešt, 30. oktobra. »Lloydov« do-
pisnik poroča, da rusko brodogradje po pr-
vem napadu ni podvzelo nobene ponovne
akcije proti Varni. Vzrok je skoro gotovo
ta, ker je megla. Včeraj ob eni uri popoldne
so dospele v zaliv pri Varni »Goeben«,
»Breslau« in dve torpedovki, katere so že
pričakovale bolgarske torpedovke. »Goe-
ben« je izobesil nemško, »Breslau« pa tur-
ško zastavo. Vsi trgovski parniki in križa-
rica »Nadežda«, ki je razorožena, so pre-
peljani v jezero Devna, ki je zvezano z
Varno s prekopom. Osebe, ki so dospele iz
Varne, poročajo, da je notranjost mesta
zelo trpela vsled bombardiranja. Narodna
banka, del okrajnega glavarstva in kavarna
»Balkan« so uničeni. Vlada je storila po-
trebne korake, da bodo za vse osebe, ki
žele odditi iz Varne, vlaki na razpolago.

Poveljnik protibolgarske ruske armade.

Kodanj. »Journal« poroča: General
Brusilov je imenovan za poveljnika proti
Bolgariji določene armade.

× × ×

Kje biva kralj Peter?

Budimpešta. »Vilag« poroča iz Aten.
Nekaj časa sem ni več znano, kje biva kralj
Peter. Ve se le, da je kralj Peter, ko je za-
pustilo vojno ministerstvo, prestolonasled-
nik in generalni štab Kragujevac, potoval
kralj s kraljevičem Alekstrandrom do Pod-
ujeva, kjer so ga zadnjič videli. Ne ve se,
če še sploh biva v Srbiji ali v Albaniji, ali
je sprejel italijansko vabilo in se morebiti
zdaj vozi v Italijo.

Kaj bo s kraljem Petrom?

Srbski kralj Peter je dejal, da izvrši
samoumor, ako bi Srbija podlegla v tej
vojski. Srbija je podlegla, Srbi pa bodo
zopet videli, da je kralj Peter tudi v naj-
resnejših časih ostal glumač. Odkar je po

LISTEK.

Vsi z jugozapadne fronte.

Svetozar Borojević pl. Bojna.

Kipar prof. Robert Frangeš, ki se je
s slikarjem prof. Otonom Ivekovićem mu-
dil mesec dni na jugozapadni fronti in se
sedaj vrnil v Zagreb, je takole opisal svoje
vtise s fronte:

Umetnik motri orjaško borbo se danje
svetovne vojne s čisto drugega stališča,
nego vsi drugi udeleženci. Po intencijah
poveljnika vojnega poročevalskega stana,
generalnega majorja pl. Hoena, so veljale
moje študije hrvaškim junakom v tej vojni.
Njihove krasne zmage in junaške čine naj
umetnost ohrani potomcem. Velik razlo-
ček je, da ustvarja umetnik pod neposred-
nim vtisom svetovnih dogodkov, ali pa le
po opisih, poročilih in svoji lastni fantaziji.
Krvava, moderna vojna je zelo daleč od
srednjeveške romantike, v katere »risu« je
stala vojna umetnost do pred kratkim.
Splošni vtis, ki sem ga prejel na fronti, je
bil silnejši nego vsa pričakovanja, moč nje-
gove heroične veličine neodoljiva. Kaj nam
morejo nuditi vsi opisi bojnih prizorov in
vojnih doživljajev? Le slaboten odsvit onih
vtisov, ki malone presegajo naše človeško
pojmovanje. Treba je videti in slišati stra-

hotno grozljivo bobnenje bližajoče se še-
steročlenske avtomobilne kolone z našim
mogočnim 42 cm možnarjem, da začuden
sprejmeš vase polno, veličastno silo teh
vojnih orjakov; doživeti moraš plaho spo-
štovanje in grozopolno radovednost, s ka-
tero se vaški prebivalci umikajo v svoje
veže, ko se cela vasa strese in zaropotejo
okna kakor ob resničnem topniškem ognju.
Zares, že pogled na tak transport je do-
godek, ki se vtisne našim čutom v tihi
grozi. Brezkončne trenske kolone z visoko
naloženimi, s plahimi pokritimi vozni-
mi nestvori in njihovimi spremljevalci, med
katerimi najdeš mlado in staro, vse tipe
narodov v monarhiji, in k temu enozvočni,
neumorno pljuskajoči dež, — zopet druga
slika, tako slikovita in pisana, tako mo-
gočno učinkujoča s svojimi orjaškimi de-
menzijami, da se začne v umetnikovi duši
buditi nekaj velikega, neznane, kakor bi
speče moči povzročile silno evolucijo. Ven-
dar moram reči, da pogled na obširno
bojno polje vojnega lajka močno razočara.
Milje daleč naokoli išče oko kakega pred-
meta, dočim vsepovsod bruha zemlja ka-
kor iz ognjenih žrel. Toda tudi z najbolj-
šim daljnogledom ne vidiš drugega nego
navažno, spokojno pokrajinsko sliko z rja-
vimi brazdistimi njivami in polji, zelenimi
livadami, gozdi in dragami. Vse zeleno,
kakor bi se poletje še ne nagibalo h koncu,
nikjer nič očitega. In vendar leži na sto-

tisoče hrabrih bojniki zakopanih pod to
rjavo, zeleno in sivo odejo, ne da bi molel
kvišku kje le konec nosu. Smrt in pogin
napolnjujeta brezmejno ozračje nad boji-
ščem, na tisoče bliskovito hitrih izstrelkov
se križa semintje, ne da bi se natančno ve-
dele, odkod se izpušča vse te strahote.
Groza je vselej tem večja, ako ne vem, od-
kod izhaja nesreča. Naše zračno brodogra-
dje mora imeti orlovo oko, da more s pličjega
razgleda poizvedovati. Nočem govoriti
ravno o smrti v tisočero različnih oblikah,
o strašnem uničevanju in pustošenju, o mu-
kah in trpljenju na bojišču. To je poglavje
zase, ki pretresa vsa čustva do najglobljih
globin človeške duše.

Hrvaškim junakom, sem rekel uvod-
doma, je veljal moj obisk. Prišel sem tedaj
pri prvem vojaku armade, njenem s slavo
venčanem vojskovodju, generalu pehote
Svetozaru Borojeviću pl. Bojna. Poznal sem
Njegovo ekscelenco že od
preje, torej samo kot človeka. Kot vojsko-
vodjo v njegovem vojnem stanu, kot po-
veljnika in očeta milijonske armade sem
ga imel videti sedaj. Ne domišljam si, da
bi mogel podati popolno študijo o značaju
tega silnega, mnogostranskega moža, kar
sem pa mogel ujeti, v kolikor je mogel moj
študij doumeti njegovo veličino, bi rad po-
dal v tem bežnem portretu. Najtrajnejši in
najmogočnejši vtis, ki sem ga prejel pri
prvem srečanju in ki je vedno nadvladoval

vse druge, je pristno vojaško samovladje in
pronicijoča sila razuma. Na le-to je mo-
goče sklepati že po zunanjih znakih. De-
jansko se razvija mišljenje v tej že fiziolo-
gično izredno izraziti glavi z najnatanč-
nejšo jasnostjo in gotovostjo. General Bo-
rojević kaže v vsakem položaju odlično in
hitro doumljivost. To slave na njem vsi
podrejeni poveljniki, častniki in vojniki.
Njegova nenavadna bistroumnost se sploš-
no priznava. Kar se tiče njegovega samo-
vladja, je idealni tip vojaka. Neizprosno
strogo nasproti sebi, dosleden do skrajnosti,
poln dobrotne priazenosti nasproti dru-
gim. Prav, cel mož, ki je osivel v zvestobi
do samega sebe in svojega Najvišjega voj-
nega gospoda. Zunanji mir ob zadržani
energiji, gospodujoča dejavnost in skrbno
zaupanje, to trozvezdje izvaja nanj svojo
magično moč. Njegova osebnost prevaja
svojo nadkriljujočo silo na njegove vojne
trume.

Sicer pa nepotvorjeni, pravi prototip
starega graničarja, inkarnacija vseh voja-
ških vrlin, ki so z njimi junaki naših grani-
čarskih polkov tako bogato obdarjeni.
Sama zvestoba, vdanost in hrabrost ga je,
kakor dičijo vse vrle Hrvate. Razun tega
pa uživa med svojimi častniki in vojniki po-
pularnost, ki ji ni para. On jim ni vojsko-
vodja in najvišji poveljnik, ki se mu ne
smeš približati. Za tako pojmovanje jim je
vsem preblizu. On je za vse samo »Sveto«.

misiji prostožidarstva prišel ta človek nazaj v Srbijo, se je z njegovimi od zunaj naročenimi spletkami pričela nesreča za Srbe. On, ki je prvi in glavni povzročitelj svetovne vojske, on sedaj strahopetno — beži. Taki so povsod prostožidarski junaki.

× × ×

Bolgarsko žito za Avstrijo in Nemčijo.

Kolin, 1. novembra. Sofijski dopisnik »Köln. Zeitung« javlja: »Zastopniki nemške nakupovalne družbe za žito so dospeli v Sofijo in so ob veliki naklonjenosti vlade začeli svoje delo, da zagotovijo Nemčiji in Avstriji zadosten dovoz žita in sočivja.

Sedaj bosta mogli osrednji državi uvažati tudi ovčjo volno iz Turčije in nekoliko tudi iz Bolgarije. Morda dobimo tudi nekoliko bombaževine iz turške Male Azije. Največ pa se računa na dovoz rumunskega in bolgarskega žita. Bolgarija bi nam mogla dati tudi kaka 2 do 4 milijone meterskih stotov. Od rumunskega, že kupljenega žita, odpade na Avstrijo, kakih 6 milijonov. Še od lanske letine pa ima Rumunija prostih kakih 15 milijonov, meterskih stotov žita in koruze.

Bolgarija in Rumunija se dobro razumeta.

Bukarešt, 30. oktobra. Brzojavka rusosofilnega »Adeverula« iz Sofije javlja, da se razmerje med Bolgarijo in Rumunijo boljša od dne do dne in niso bili še nikdar tako prijateljski, kakor ravno sedaj.

Med Bolgarijo in Grško ni nasprotstev.

»Frankfurter Zeitung« javlja 28. oktobra iz Sofije: Pravosodni minister Popov je rekel glede bolgarsko-grškega razmerja: Grška bo ostala nevtralna vsled svojih dobro umevanih interesov. Niti za zdaj niti za bodočnost ni med obema državama nobenega vzroka za vojno.

Neresnične vesti iz Bolgarije.

Sofija, 30. oktobra. Odločno se demantirajo lažnjive vesti ententinih listov, da je prišla policija na sled zaroti proti dinastiji, ravno tako, da se je ljudstvo v Stari Zagori uprlo, ko je slišalo, da so prišle turške čete na pomoč Bolgariji.

× × ×

Francoska daje Grški denar.

Atene, 30. oktobra. Sliši se, da je francoska vlada dala Grški na razpolago ostalek prejšnjega posojila v znesku 12 milijonov frankov.

Italija in Grška.

Lugano, 30. oktobra. Italijanska vlada je sporočila ostalim silam entente, da Italija ne more pod nobenim pogojem dati Grški kakih koncesij v Albaniji ali na otokih v Egejskem morju.

Kateri laški ministri silijo na Balkan.

Dunaj, 31. oktobra. »Polit. Korresp.« poroča: Nastop Italije na Balkanu priporočajo še ministri Sonnino, Martini, Barzilaj in Giuffelli. Barzilajev zadnji obisk v glavnem stanu je hotel pridobiti Cadorno, pa njezda brez uspeha.

× × ×

Novo ministrstvo v Rumuniji.

Kakor poroča »Seara«, bo zunanji minister Bratianu, vojni minister Stelianu, notranji minister Pherykide, justični minister Banu in trgovinski minister Savenu.

Rusi o Rumuniji.

Stockholm, 30. oktobra. »Birževija Vjedomosti« imajo iz Bukarešte: Opozicija ima oster boj z vlado in je prepričana,

da bo Bratianu kmalu odstopil. Opozicija hoče, da se Rumunija pridruži ententi. Bratianu pa se drži svojih prejšnjih izjav, da hoče Rumunija nadaljevati svojo politiko nevtralnosti. Če bi se skušalo Rumunijo prisiliti, da opusti to svojo politiko, tedaj bi takoj mobilizirala, da z orožjem brani svojo nevtralnost. Velika nevarnost pa grozi Bratianu od strani prijateljev Nemčije, ki imajo vsak dan večji vpliv in zaenkrat zahtevajo, da naj bo Rumunija sedaj proti osrednjima državama dobrohotno nevtralna, kasneje pa odkrito stopi na njuno stran. Govori se tudi, da prijatelji Nemcev skušajo kabinet tako izpremeniti, kakor se je to zgodilo na Grškem in vreči Bratianu, da se lahko začne z novim političnim kurzom. Med Bratianujem in kraljem je zadnje čase prišlo do ostrih nastopov, s katerimi je v zvezi tudi daljša avdijenca Petra Carpa, ki javno zahteva, naj se Rumunija pridruži Nemčiji. Če zmagata opozicija, še vedno ni gotovo, če dobita

vlado Filipescu in Jonescu; najbrže bi imel največ vpliva Carp in zato je za entento še vedno najboljša, če ostane na vladi Bratianu.

Nove ponudbe Rumuniji.

Berolin, 31. oktobra. Berolinski »Lokalanzeiger« ima vest: »Morningpost« poroča iz Aten, da je ententa v sredo stavila Rumuniji nove ponudbe, da jo pridobi za vojno na svoji strani. Predlogi dovoljujejo vse, kar more Rumunija želeči in tudi Besarabijo. Rumunska vlada še ni odgovorila, vendar ententa upa, da bo sprejela njene ponudbe.

Iz Basla poročajo, da je rumunska vlada te ponudbe odklonila.

Liga narodne sloge za vlado.

Bukarešt, 1. novembra. (K. u.) Liga narodne sloge je danes popoldne imela javno zborovanje, ki se je izreklo za politiko vlade. (Ta liga pa je nekaj drugega kakor Filinescujeva federacija. Op. ur.)

Tretja soška bitka za Italijane izgubljena — Italijanske izgube znašajo nad 150.000 mož.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. novembra. Uradno se poroča: Dne 8. oktobra uvedeni, 28. s svežimi četami obnovljeni naval Italijanov proti naši primorski fronti pričinja slabiti. Včeraj je sovražnik še dvakrat napadel severni rob Doberdobske planote z močnimi, na več drugih krajih s slabejšimi silami, toda zaman. Njegov napad ni več splošen. Pa naj se boj še enkrat vname, od italijanskega vojnega vodstva z velikimi besedami napovedana, na bojni črti z najmanj 25 pehotnimi divizijami poskušena ofenziva se je ob neomajšljem zidu naših zmage gotovih čet zrušila, dvatedenska soška bitka je za naše orožje dobljena, naša bojna črta vseskozi neizpremenjena. Pravtako so obdržali branilci Tirolske in Koroške svoje postojanke, katere drže že od začetka vojske, trdno v svojih rokah. S tem uspehom je naša oborožena sila vnovič dokazala, kako prazne in neutemeljene so vse zahteve bivšega zaveznika po jugozapadnih obmejnih ozemljih, o katerih je mislil, da jih bo z zahrbtnim in zavratnim napadom z lahkoto mogel osvojiti.

V bojih druge polovice oktobra je izgubljen sovražnik najmanj 150.000 mož.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

× × ×

Z ozirom na velikansko zmago nad Italijani, ki je ena največjih vojnih dogodkov, hočemo pripomniti le sledeče: Med Tržičem in Tolminom so Italijani zastavili najmanj 25 divizij, to je približno 500.000 mož. Najmanj 150.000 mož, torej približno ena tretjina teh bojnih sil leži mrva pred našimi postojankami, ali pa jo ranjeno odvažajo v notranjost dežele in je tako za več mesecev nesposobna za boj. V prvi in drugi soški bitki so izgubili Italijani skupaj 200.000 mož, izgube v tretji bitki so tedaj za četrtino večje.

Tretja bitka je trajala delj, sovražni napad je bil izveden z mnogimi močnejšimi silami, število topov je znašalo približno 1500 do 2000.

Te ogromne izgube bodo za daljši čas onemogočile novi večji napad. Če bo pa ta veliki poraz Italijanov imel tudi druge po-

sledice, se še ne more reči. Naše čete na jugozapadni fronti so se držale naravnost nadlovesko in so vzvišene nad vsako pohvalo.

Italijansko uradno poročilo.

Rim, 29. oktobra. Naše čete so uspešno nadaljevale svoje trdovratne napore proti oviram sovražnega ozemlja in nepriklanam vremena.

V Val Lagarine so vzete zadnje po sovražniku držane postojanke južno od ceste, ki vodi iz Naga v Mori: Monte Giovo, višine Tierno, Besagno in Talpina.

V zgornjem Cordevole smo pridobili na desnem bregu na prostoru zahodno od roba Sora ruaz, ki smo ga vzeli 18. oktobra. Na levem bregu smo poleg tega priborili neko malo utrdbo. V odseku Krn korakoma plezamo dalje proti vrhu Vodila med neutrudljivimi napadi, ki merijo na to, da odstranimo mogočne ovire. Naši alpinci so osvojili tudi včeraj močne utrdbe in so ujele 279 mož, med njimi 8 častnikov. Utrdbam podobne postojanke in strelske jarke smo zavzeli tudi na vrhu Sv. Marije v odseku Plave in smo ob tej priliki ujeli 24 sovražnikov. Na višinah pri Pevmi in Podgori, kjer se je povišalo večer skupno število ujetnikov na 210, med njimi dva častnika, smo zaplenili tudi eno strojno puško.

Naša letala so napadala včeraj Kraško visoko planoto in Banjšico. Kljub živahnemu ognju številnih obrambnih topov so se naša letala vrnila nepoškodovana, ko so metala bombe na razne točke železnice v Val Baca in na železniško progo Gorica—Trst in na čete, ki so marširale.

Bojni grom ob Soči.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

— X. 1915.

Včeraj in danes je dosegla kanonada na soški fronti svoj višek. Grmenje topov je tako besno, da ni mogoče razločevati posameznih strelav. Kot da se pred nami gore podirajo. Takega artiljerijskega ognja dosedaj še nismo poznali. Sicer traja tretja soška bitka nepretrgoma dan in noč že dvanajsti dan, vendar je topovski ogenj od nedelje popoldne do srede nekoliko popustil in se je zdelo, da so Italijani izprijeli brezuspešnost svojih napadov. A sedaj

ima človek utis, da so se Italijani zakleli, da morajo forsirati prehod v notranjost slovenskih dežel, zato napadajo obupno besno, romanski val buta ob stene slovenskega ozemlja, da jih poplavi. Sedaj ali nikoli, je njihov klic. A mi vemo, da je ves njihov trud zaman!

Tretja soška bitka se ne razlikuje od druge samo po silovitosti in trajnosti napadov, ampak predvsem po živahnosti akciji letalcev. Na tem polju so se smatrali Italijani prešibke, zato so poklicali na pomoč Francoze, katerim nikakor ne moremo odrekati spretnosti in predvsem drznosti. Včeraj, v četrtek popoldne, je priplulo proti gornji Vipavski dolini celo brodovje letalcev. Naša artiljerija jih je živahno obstreljevala, celo nebo je bilo pokrito z oblaki šrapnelov. In menda ne brez uspeha. Neko laško letalo je bilo prisiljeno, — kakor se je moglo opazovati — na Krasu spustiti se na tla. Tudi naši letalci so stopili v akcijo in zasledovali francoske letalce. V torek so metali Italijani bombe tudi v Bukovico. Padlo je več bomb raznega kalibra, toda brez škode.

Lahi obstreljujejo še vedno Gorico in goriško okolico. Domače prebivalstvo je že povsodoma v svojih domovih in opazuje to strašno bitko, toda žal se žrtve vedno množijo. Tako je ubila laška granata v Mirnu nekega moža, hčer mu pa močno ranila, tako da bo revica najbrže ob nogi. Tudi neko staro ženo, ki je doma iz Dornberga in stanuje v Mirnu, je laška krogla ranila, toda ne občutno. Šola v Rupi pri Mirnu ni več cela, polovico jo je zahtevala laška granata zase, toda brez človeških žrtv. Č. g. Grbca, župnika v Mirnu, pa je Bog čudežno obvaroval nesreče. Granata je priletela namreč v župnišče v Mirnu, kjer se je gospod župnik ravno nahajal, a se mu nič hudega pripetilo.

Boj besni z vsi silo. A med bojem ne manika tudi prizorov idiličnega življenja. Ljudje so se že privadili šrapnelom in granatam. Tako je neki kmet, ki biva kot begunc nekje v gornji Vipavski dolini, šel pred dnevi obdelovat polje domov. Ko orje tam v okolici, se znajde kar naenkrat v našem tekočem strelskem jarku.

Zopet drug prizor. V Mirnu delijo izstradanim laškim ujetnikom menažo. Tudi laški častniki čakajo pokorno na jed, saj pravijo, da niso že tri dni nič jedli. Privedejo nekaj novih ujetnikov. Kar naenkrat veseli vzkliti, dva laška ujetnika se pozdravljata, oče in sin, katere je usoda vojske združila v avstrijskem ujetništvu.

Topovi grme naprej svojo jekleno pesem. Italijani napadajo še vedno. Vreme je precej mrzlo in megleno.

× × ×

Bitka okoli Gorice pojema.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Topovski boji še trajajo, a z zmanjšano silo. Male praske se na Kalvariji večkrat ponavljajo, a Lahi napadajo že iz obupa in Dalmatinci jih z lahkoto odbijejo, v kolikor jih že naša izborna artiljerija ne razprši. Laške izgube so ogromne; le pod Sabotinom leži nad 3000 mrtvecev, poleg tega so jih Dalmatinci še veliko število zarobili. Ne pretiravamo, če pravimo, da je bila tretja soška bitka najhujša, kar se jih je odigralo na svetovnih bojiščih sedanje vojne, toliko glede silovitosti artiljerijskega ognja, kolikor ljutosti in besnosti napada v veliki premoči se nahajajoče pehote. Mi, ki smo to gledali, vemo, koliko nadloveskih naporov je prestala naša armada ob Soči, koliko strašnih ur je doživela, zato ne moremo dovolj izraziti vse naše ljubezni in hvaležnosti, ki jo čutimo opravljaj cestna dela na sprednjem polju v bližini sovražnikov. Vem o vsem, tudi o najmanjših premikanjih čet, ter vsled tega ne potrebujem priljubljenih zastavic na generalnem zemljevidu. Navadna, barvana črta mi pove vse, kar moram vedeti. Staroslavni grič, s katerega je poveljnik opazoval in vodil vojne trume, je dandanes ob veljavo; to je premagano stališče. Morda si boste mogli sedaj napraviti boljše sliko o mojem položaju.

Nekoč me je obiskal general Borojevič v mojem »ateljeju«. Bil je čisto po vojskino improviziran v nekem hlevu. Ravno sem delal na nekem kipu, predstavljajočem dva ujeta italijanska častnika, ki sem ju bil modeliral po naravi. Pristno italijanska tipa, ki sta mi jako dobro uspela.

Gospod general mi je naklonil štirikrat priliko, da sem ga modeliral na konju. Kip jezdeca v malem sem dovršil na licu mesta. Kaže nam vojskovodjo na plemenitem konju, zročega v daljo, z mogočno kretnjo branilca jugozapadne meje naše monarhije proti lokavemu sovražniku, ki nam je hotel po tridesetletni zvezi pasti v hrbet. V majestetičnem miru, s čelom misleca, stoji na plani, kakor bi pisal zgodovino te vojne s krvjo in železom. Tako si predstavlja hrvaško ljudstvo svojega ponosnega vojskovodjo v valhalli junakov, ki so branili in ščitili našo domovino, da bi slavno izšla iz te največje borbe vseh narodov in časov.

Tako ga vsi imenujejo, in ta beseda jim je svetejša, kakor če bi rekli: »Naš general Borojevič.« Ponosno naglašava vedno svoje hrvaško pokolenje. V vasi Umetiću pri Petrinji mu je tekla zibelka. Tudi njegov oče je bil graničarski častnik. Hrvaški jezik, ki ga govori, je najčistejši, ki si ga moremo misliti, in čisto se pripeti, da komu popravi kakšno napako v pisavi ali besedi. Vse povsod kaže svoje posebno ljubezen do svojega naroda. Najljubšemu konju, ki na njem vsak dan nekoliko pojaha, je dal ime »Sokol«, »Dragica« pa drugemu. Oba je bil kupil iz konjušnice škofa v Djakovu. Vse, kar se tiče Hrvatske ali Hrvatov, ga v najvišji meri zanima. Pobočnik mu je Hrvat, in večkrat sem slišal, ko ga je klical z domačim imenom »Slavko«. Kot Hrvat se mi je zdelo tu v glavnem stanu kmalu, kakor da sem ob domačem ognjišču. Pri vsaki priliki zasvira godba kompozicije hrvaških skladateljev, tudi pri obedih. Ko je bil ban v glavnem stanu, so svirali Muhvičev skladbo »Slovenec i Hrvat«.

Čudovita je prožnost, ki si jo je znal general Borojevič od današnjega dne ohraniti. Čvrst jezdca je, sijajen pešec in prenaša vse napore zlahka. Ko si že cele noči ni privoščil spanja, izvrši podnevi mnogokrat velike in naporene ture v sprednje črte, da si osebno ogleda položaj. Strogo urejeno življenje mu je v polni meri ohranilo telesno mladost. Odkar je izbruhnila vojna, je postal popoln abstinent in ne pokusi nobenega alkohola. Telo si krepi vsak dan z borenjem in podobnimi vajami

udov; tega tudi sedaj ni opustil. Ob desetih zvečer se poda od večerje v glavnem stanu k počitku; ni ga še tako izrednega dogodka, da bi to preprečil. Okolice se je v moji navzočnosti večkrat zgražala, da »Sveto« te mrzle dni v gorovju niti pri voznjah z avtomobilom noče obleči kožuha. Lahna bluza, — mnogokrat nima niti plašča — ga edina varuje proti mrazu in mokroti. Tako se general utrjuje. Čeprav je znan kot nežen soprog, vendar še ni nikoli obiskal svoje soproge, ki skrbi na Bledu, v bolnišnici Rdečega križa za ranjence. Tako je hotel ustanoviti za častnike lep zgled. Če bi pa kak častnik zaprosil dovoljenja, da sme obiskati svojo ženo, bi »Sveto« gotovo dovolil izjemo. V svoji okolici si vedno želi čim več veselosti. Zato se je uvedla pri supejih zopet večerna godba, ki je bila nekaj časa odpravljena. Svežost duha in veselje srca sta po njegovem mnenju brat in sestra, in za ta je potrebno, da se častnikom ob težavnih dolžnostih in velikih naporih ponudi tudi primerne razvedrila. General Borojevič je izrazil ljubitelj zdravega humora, ki ga tudi sam še nikdar ni izgubil. Ko so bili nekoč italijanski topovi grmeli celo noč in tudi podnevi, je dejal »Sveto« svojim: »Cadorna zopet nekaj namerava; no, pa naj le pride!« Njegovo občevanje v kratkih prostih urah je vedno začinjeno z veselo, prijetno ironijo. Naš vojskovodja si piše tudi dnevnik, ki bo svoje dni pač med najvažnejšimi zgodovinskimi dokumenti te svetovne vojne. Trikrat podnevi in več-

krat ponoči sprejema general poročila, došla z bojišča. Obveščen je o vsem najnatančneje, tudi o navidezno najmanjših malenkostih. Nekega jutra sem srečal vrhovnega armadnega poveljnika na njegovem jutranjem izprehodu. V desnici je držal vejico šipka in me ljubeznivo pozdravil, kakor zna le on. Med pogovorom sem se osmelil ga vprašati: »Dovolite mi, ekscelencja, vprašanje, ki se bo Vam morda zdelo naivno. Kakor občudujem odgovorno nalogo, ki jo vrši Vaša ekscelencja kot glava in možgani tega ogromnega stroja, tako ne morem pojmiti, kako se more vojskovodja v tisočerosti svojih misli navidezno brez vseh skrbi docela ločiti od ogromnega vrvenja bojev in dobiti časa in zmisla še za tisoče drugih reči, ki so vendar poleg njegove strateške umetnosti tako malopomembne.« — »To se Vam morda tako dozdeva,« odvrne general milostno. »Vse bojišče imam topografsko in strateško v svoji glavi. Znanost mi vse posebnosti v terenu ogromnega ozemlja, ki mi je poverjeno v brambo, poznam takorekoč slehernega vojaka in sem o vseh dogodkih vedno natančno poučen. Sposobnosti podrejenih mi voditeljev so mi docela znane ter vem, kje morem posameznike najboljše porabiti. Do stotnikov navzdol poznam gotovo vse svoje častnike ter vem, kaj zmorejo. Iz raportov, ki jih dobivam po večkrat na dan, izvem o vsem, kar se pripeti. Tako so mi na primer danes javili, da je bomba z italijanskega aeroplana zadela in usmrtila nekega ruskega vojnega ujetnika. ki je

do nje, od najvišjega častnika do najnižjega prostaka, kajti vsak je junak! Večna vam slava, večni spomin, vi hrabri branilci Soče!

× × ×

Ne pedi zemlje Lahu! Avstrijska prisega.

Dunaj, 31. oktobra. (Kor. ur.) Dasiravno vsled soglasnega razpoloženja cele monarhije in pisanja vseh avstrijskih in ogrskih listov od začetka laške vojne ni mogel noben dvom, da odločno odklanjamo vsako tako misel, vendar se porajajo v tuji tendenci govorice, češ da je Avstrija pripravljena pri sklepu mira ali kasneje odstopiti ta ali oni kos svoje zemlje. C. kr. korespondenčni urad ima z merodajnega mesta pooblastilo, da z vso odločnostjo take neumne govorice.

Ta izjava bo gotovo posebno razveselila vsakega Slovenca in Hrvat. Mi hočemo, da ostanejo naše dežele nerazdružljive pod habsburško krono, za to smo vedno pripravljeni žrtvovati svoje življenje, kar sijajno dokazujejo naše čete ob meji. Nikakor in nikomur ne pustimo, da bi sploh kedaj računal, da bi pustili deliti ono, kar je stoletja združeno s habsburškim prestolom. Niti pedi naše zemlje lačnemu tujcu, pač pa trdno upamo, da naše zmagonosno orožje združi tudi še beneške Slovence pod habsburškim žezlom!

Obramba Tirolske.

Vojni poročevalci poročajo 1. t. m.: Popolnoma brezuspešni so ostali velikanški napori Italijanov, ki so zadnje dni napeli vse svoje sile, da dosežejo uspeh na tirolski bojni črti. Z velikimi množicami podvzeti napadi, podpirani z živahno pravno artiljerije so se izjalovili ob železnem odporu tirolskih branilcev. Kakor pozivem, se ni šlo ob zasedbi po desetkratni premoči neke predpostavke na Col di Lana, o kateri se je uradno poročalo, za predpostavko samo, marveč le kos jarka ležečega 1 kilometer južnovzhodno od Col di Lana, ki so ga izpraznile začasno naše čete pred veliko sovražno premočjo. V gorskem boju so taki mali uspehi v primeri na obsežnost bojne črte brez vsakega pomena za skupen položaj in je celo dvomljiv uspeh, če se po večdnih naporih s strašnimi izgubami ljudi zasede le nekaj metrov dolg kos jarka.

× × ×

General Borojevič o svojih Hrvatih.

Povodom izvolitve generala Borojeviča za častnega meščana mest Brod in Požega je poslal veliki župan požeški, Dragan vit. pl. Trnski, generalu Borojeviču pozdravno brzojavko, na katero je general brzojavno odgovoril tako-le:

»Sprejmite moje najsrčnejšo zahvalo za dobronamerni pozdrav povodom moje izvolitve za častnega meščana mest Požega in Brod. To odlikovanje smatram predvsem za poklonstvo pred neomajno zvestobo in neprekosljivo hrabrostjo sinov velike županije požeške v vseh dosedanjih bojih.« Županu v Brodu dr. Kürschnerju je poslal general Borojevič naslednje brzojavko: »Izredno počaščen z izvolitvijo za častnega meščana mesta Brod Vas prosim, da izrečete občinskemu svetu moje prisrčno zahvalo ter jo sprejmete tudi sami. Izkazano mi čast smatram za poklonstvo, ki je izkazuje patriotično prebivalstvo mesta svojim neprekosljivim junakom, ki so se tudi v tretji soški bitki ovenčali z nesmrtno slavo.«

General Borojevič — častni občan vseh občin volovskega okraja.
Volovsko pri Opatiji, 31. oktobra. (K. ur.) Vse občine volovskega okrajnega glavarstva, katere imajo zakonito pravico imenovati častne občane, so sklenile podeliti častno občanstvo generalu Borojeviču z večno zahvalo za varstvo, katerega jim general daje pred sovražnim vpadom.

× × ×

Sv. oče in zračni napad na Benetke.

Berlin. (Kor. urad.) »Berliner Zeitung am Mittag« izjava nasproti poročilu »Corriere della Sera« o nameravanem ugovoru Vatikana radi zračnega napada na Benetke, da je po poizvedbah na res poučenem mestu papež izrazil beneškemu očaku in župniku cerkve bosonogih redovnikov obžalovanje, ker so uničene Tiepolove freske, kar je umljivo vsakemu prijatelju umetnosti. Bomba je bila namenjena velikemu kolodvoru, ki se razteza popolnoma okoli cerkve in tvori strateško najvažnejšo točko avstro-italijanskega bojišča. To — tako je izjavil visoki prelat poročevalcu — papež natančno vé, zato se ne pričakuje, da vloži ugovor proti načinu avstrijskega vojskovanja in to tim manje, ker so streljali Italijani načrtoma na vse cerkvene stolpe v obmejni skupinah. Dalje je bil letalni napad le odgovor na laški zračni napad na Trst, Lahi so tudi večkrat metali bombe na čudovito lep grad Miramar, ko se ne more govoriti o pomoti ali slučaju, marveč le o izrecnem zlobnem namenu. Vatikan zato ne bo protestiral. Sploh bi se želelo, naj četverosporazum ne

potiska vedno osebe papežve v ospredje. Če se spominjamo, kako so o njem v Združenih državah pred vojsko sodili, vpliva njih sedanja katoliška gorečnost skoraj komično.

Laški socialisti proti Salandri.

Rim, 31. oktobra. (Kor. ur.) Socialistična stranka v zbornici je po dolgi razpravi o notranji in zunanji politiki in o resničnem položaju državnih financ sklenila, da ne prizna, da je Salandrova vlada edina, ki bi se dala misliti v Italiji in je tudi sklenila, da jo bo svoj čas pri vsem potrebnem upoštevanju državnih potreb vendarle napadla v zbornici.

Italija in poseben mir.

Rim, 31. oktobra. (Kor. ur.) Cenzura je zatrla poizkuse nekaterih listov, ki so o priliki, ko je tudi Japonska pristopila k londonski septemberski pogodbi, da Angleska, Francoska in Rusija ne bodo sklenile posebnega miru, poizkušali razpravljati, zakaj se Italija ne pridruži temu dogovoru.

Ali bo Salandra razumel?

Kolin, 1. novembra. »Köln. Zeitung« javlja, da italijanski časopisje vedno bolj odkrito priznava, da so ententini diplomati na Balkanu doživeli poraz. »Secolo« vedno bolj sili, da se uredi enotno vodstvo za vojne posle in brž pomaga Srbiji. — Laško ententino časopisje poganja Salandra na Balkan vsak dan bolj odločno in tudi bolj grozeče. »Popolo d'Italia« danes v imenu narodov kategorično poziva Salandra, da pošlje na Balkan 500.000 mož in tako ustavi pohod »barbarskih Nemcev« proti Sredozemskemu morju. »Ne radi Trsta ali

južne Tirolske nam ni bila usiljena ta vojska, ampak da stremo nemško barbarstvo in da Nemcem ne pustimo do Sredozemskega morja. Danes, ko je Nemčija pridobila Rumunijo in Grško in je Srbija skoro uničena, zahtevamo od vlade, da takoj nastopi na strani zaveznikov. To hoče ljudstvo, gospod Salandra, in ljudstvo bo to svojo voljo tudi uresničilo.« To glasilo angleškega poslanika pa ima še en nujen poziv, da mora Salandra streti glavo »kači Giolittiju« in njegovim pristašem po celi Italiji. Ta »banda« je prignala svojo stvar že tako daleč, da v Piemontu in v drugih provincah že močno vre proti vojski, kateri očitajo, da je vzrok vseh stisk in vse socialne nezadovoljnosti. Salandra naj gleda, da konča to bando izdajalcev. Narod bo vedno tako z njim kakor v maju.

Izdaja bankovcev v Italiji.

Rim. (K. u.) Bankovci za 5 in 10 lir so se pomnožili za 100 milijonov lir.

»Apeninska nevarnost.«

Lugano, 31. oktobra. »Corriere della Sera« javlja iz Aten, da vse grško časopisje nastopa proti »apeninski nevarnosti«, to je proti možnosti, da Italija pošlje svoje čete na Balkan. Atenska »Patras« pravi, da se napor entente, da spravi Italijo na Balkan, bližajo koncu. Italija mora zato na Balkan, ker ima precej gorskih čet in artiljerije, ki se bo dala na Balkanu dobro porabiti. Laške čete bodo izkrcale v Albaniji, oskrbovali pa jih bodo preko Soluna. Italija bo dobila nove kompenzacije, ki pa bodo najbrž v nasprotju z grškimi interesi.

V Nišu.

Paul du Bochet pripoveduje v »Journal de Geneve«:

V začetku vojne, ko je bilo glavno mesto dežele ob meji težko ogroženo, si je izvolila srbska vlada za svoje začasno — a najbrže ne zadnje — zatočišče Niš, nekdanjo prestolnico turškega paše in glavno mesto vilajeta. Odtod se obvladuje Moravska in Vardarska dolina, v Beogradu in Solunu vođe železnice in cela mreža cest, ki se kakor žarki iztekajo proti različnim smerem fronte. Ta velika, pokojna vas za nasipom svojih okroglih gričev je bila strateško središče Srbije. Tu se je zgnetlo skupaj vse duševno življenje iz cele dežele. Po opisih italijanskih poročevalcev, polnih žive domišljije, in po tem, kar sem slišal na potu, sem pričakoval, da najdem v Nišu strašen nered: menil sem najti prebivalstvo, ki je od razburjenja napol blazno, uradnike, ki so izgubili glavo, diplomate, ki prenočujejo v ljudskih kuhinjah — z eno besedo neke vrste ciganski tabor z ušivimi ranjenci in množicami za legarjem obolelih. V resnici je bilo pa čisto drugače. Na kolodvoru, ki je sedaj središče, odkoder se preskrbuje z živili cela kraljevina, sta vladala red in snaga. Nič preglasnega, nič prenaplega. Kmetice s košarami na rokah, ranjeni vojaki stopajo iz vlaka. Nikakega gnetenja; vsak čaka, da pride na vrsto. Med tiri na prožni poti stoje na straži stari kmetje, puško na rami, preko prsi patronski pas. Ker sva s tovarškim naznanjen, naju sprejme častnik. Vspneva se na voz, ki ga vodi vojak in vlečeta dva suha konja. Orožnik v prusko modri uniformi nam služi takorekoč kot pilot. Kajti pot je huda. Naša stara omara skače na jamaštem tlaku vedno zopet kvišku, naslednji trenotek pa se zopet pogreza v blatne luže, v »narodno blato«. Poskakuje in ječi, da te pretresa do srca in prepleneš se trdo držim, da bi ne zletel na tla. »Tu boste še vse kaj drugega doživeli«, mi pravi moj potni tovariš, ki je že od preje vajen tem potnim prijetnostim v Srbiji. K sreči smo kmalu sredi mesta. Zelo široka cesta z ozkimi hodniki je obrobjena s čednimi hišicami, kritimi z opeko. Na umazanih stenah je videti napisne table z napisi v cirilici. Zaprane prodajalne, ki so videti prazne.

Voz se ustavi. S težavo pismenukujeva: »Hotel Ruski car.« Na mestu smo; trenotno ni dobiti nobene sobe, toda za zvečer bo za oba skupaj prazna ena postelja. Ko izraziva željo, da bi se po 24 urni železniški vožnji nekoliko umila in uredila, naju prime hotelir dobrohotno podomače za roko in naju vleče na dvorišče, kjer mesar ravno devlje iz kože par jagnjet, ter nama z vljudnimi pokloni pokaže na neke vrste umivalno skledo, stoječo na prazni kadi. Vse to je prav lepo, toda ne daja se preslepiti, marveč odločno zahtevava sobo, ki ju je vlada za naju vnaprej najela. Tedaj naju zgrabi hotelir zopet za rokav in naju potisne po vratolomnih lesenih stopnicah navzgor, kjer sunkoma odpre neka vrata. V sobi stanuje sicer neki ruski zdravnik, toda lahko se vrže vun. Ta nasilna režitev stanovanjskega vprašanja naju nekoliko zmede. Končno je pa bilo še vse dobro: dva francoska častnika, ki sta stanovala v sosednji sobi, sta imela še tisti večer odpotovati in midva sva dobila njuno posteljo.

Na cestah je videti, dasi je še prav gorko, mnogo kožuhov in zimskih sukeni.

Po vozni poti štokljajo počasi in okorno suhi sivi voli, vpreženi v vozove. Kmetice v debelih, kratkih krilih prihajajo s trga; mlajše so si na naglavno ruto pripelpe cvetice ali zelenja. Moški gredo mimo, ta s cepetajočim kozličem pod pazduho, drugi s cvilečim črnim pujskom. Vojaki brez orožja se izprehajajo okrog; ranjenci vseh vrst, na bergljah, z roko v obvezi, z obvezanimi glavami. Pogovarjajo se s pridruženim glasom: nobene glasne besede, nič živahnih kretenj, kakor jih vidiš v italijanskih in grških malih mestih. Tu je sicer Orient, toda očističen Orient, kjer celo barve niso kričeče...

Niš ni videti kakor enotno mesto, marveč kakor več drugih poleg drugega ležečih krajev, katerih vsak ima lasten trg in in tje kaj iztekajoče se ceste. Kamorkoli tudi greš, vedno misliš, da si še vedno na enem in istem mestu: povsodi iste hišice z eno ali dvema sobama, iste sive prodajalne, ista tiha dvorišča. Slika se izpremeni šele ob Nišavi; mali rečici z umazanormeno vodo in precej visokimi bregovi. Tu smo v osrčju mesta. Železna brv veže oba bregova. Na eni strani mestni park z zelenimi klopimi in mladim drevjem in zadaj njive in gramozne jame, na drugi strani pa mrčni zidovi stare turske trdnjave in njej nasproti veliko rmenno poslopje. To je prejšnji županjski urad in začasni sedež iz Beograda pregnane vlade. Različna ministrstva so se razdelila medseboj v posamezne nadstropja. V tesnih, borno opremljenih sobah delajo tukaj državni uradniki v potu svojega obraza. V vseh kotih stoje postelje, ki služijo podnevu kot mize za generalštabne zemljevide ali kot sedeži za eventualne obiskovalce. Sicer pa vlada povsodi red, mir in čut resignacije...

Kako se godi vojnemu kuratu gospodu Turšiču?

Svojemu prijatelju-sošolcu gosp. Banbiču, žup. upr. v Preloki, poroča vojni kurat g. Turšič z bojišča:

»Dragi! Sicer ne vem, kaj sem Ti zadnjič pisal, a toliko vem, da sem Ti že malo namignil. V prvem hipu si uganil, a potem so Te zmešali »Dnjestrski junaki« v Tvojih domnevanjih. Veš, Jožek, ob Dnjestru sem z užitkom prebiral stari »Z ognjem in mečem«, se vse drugače bere v pokrajinah, kjer se roman vrši, in še poleg tega v ognjih in z meči — a zdaj pa še z večjim užitkom prebiram na isti način Baumbachovega »Zlatoroga«. Saj si ga že bral, ne? Če ne, le sezi po njem! Ampak ta idilični epos pa vojska — to ne gre skupaj. Sicer so povečini naši vojaki v plezanju trentarski lovci, toda ta šum in tušenje topov med pečinami je le premoderno in prehudo. Boga hvali, da tičiš ob »romantičnih« bregovih Kulpe. Kaj vse mora človek tu prestati ob največjih nevarnostih! Poleg skalnih prepadov pa še sovražni ogenj, skozi katerega moraš iti, če hočeš obiskati svoje ljudi. Stanujem do 1700 m visoko v svojem »farovžu«, ki so mi ga pa podrl, da mi postavijo boljše. Ko Ti to pišem, sem v ozki leseni bajti — no, pa je bil »farovž« tudi lesen — strašno dežuje, da vse skozi streho curlja, pa sem še vesel. Kaj pa fantje, ki čuvajo kakor orli svoj dom nad 2000 m visoko brez strehe po večini. Včeraj je zapadel prvi sneg; dolga bo zima, kaj? Vse bo treba prestat. ... Dobro, da sem bil že od nekdaj turist; zdaj mi prav pride, da se potov mnogo ne bojim, polentarskega ognja pa malo. So vseeno po vragu, ko Ti na vse streljajo! Zadnjič sem enkrat rinil obiskat nek naš bataljon v njegove skale. Ko sem prišel mimo malega jezera in začel lezti v breg, so padale najtežje — ne na-me! — ampak na neko našo kompanijo v gori, a kosci so brneli na vse strani mimo mojih ušes; kakor ogromni komarji so brneli po zraku. Z lajtnantom Franceljnom, dobrim Kranjcem, ki me je spremljal, sva se skrila za skalo in čakala, da je najhujše minilo, potem sva pa vzela pot pod nože — hrsk, hrsk po skalah, da so se iskre kazale izpod kovanih čevljev...

Kaj je moje opravilo pri takih obiskih? Veš, vsedem se na skalo, pa moram biti dobro krit, fantiči in možakarji pa ležejo za skale ob meni. Potem jim pa po domače kaj popridigam o vsem mogočem in potrebnem. Tudi po nemško jo je treba včasih udariti, a nič ne dě; ne boj se, da bi zatajil svoj materin jezik! Tako ponavljam od kompanije do kompanije. S sv. mašo bo šlo tu zelo težko, ker večjo množico sovražnik takoj opazi. Zlasti nevaren položaj ima dr. Pogačnikova stojnica, ki je v tem kratkem času izgubila že precej moč, med njimi vrlega fanta, praporščaka Fabijančiča, ki smo mu napravili lep pogreb. Te dni se pripravljamo za cesarjev god, da ga v teh gorah kot branilci Avstrije in svojih domov čim lepše proslavimo. Seveda, če bo lepo vreme! Kajti lije že štiri dni neprenehoma prav po hribovsko. Ob tej priliki bi rabili tu Tvojega zvonečega tenorja! Zdravi! Tvoji Polde.

Vojska z Rusi.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. novembra. Uradno se poroča:

Ob ščari so c. in kr. čete po ljutem ročnem metežu odbile ponočni napad. Ob fronti Kormin smo odbili več močnih ponočnih napadov. Severno od Seniave ob Stripi se po odbitem napadu razvijajo novi ljuti boji.

Na severovzhodnem bojišču znaša oktoberski plen c. in kr. vrhovnemu poveljstvu podrejenih čet 142 častnikov, 26.000 mož, 44 strojnih pušk, 1 top, 3 letala in mnogo drugega vojnega materiala.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berolin, 1. novembra. Wolff poroča iz velikega glavnega stana:

Vojna skupina generalfeldmaršala pl. Hindenburga.

Na obeh straneh železnice Tukun-Riga so dosegle naše čete med napadom splošno črto Ragassom-Klemern zahodno od Schlock-Jannsen. Odbiti so bili sovražni protinapadi.

Zahodno in južnozahodno od Dvinska so bili odbiti močni ruski napadi. Osebito ljut boj je bil med jezerom Sventen in Ilzen. Ravnotako so se izjalovili osamljeni sunki severno od jezera Trisvjati. Sovražnik je imel velike izgube. Pri Olai južno zahodno od Rige je bilo neko rusko letalo prisiljeno, da se je izkrcalo. Vodnik in opazovalec sta ujeta.

Vojna skupina generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Vzhodno od Paranovičev je bil odbit po približnih bojih ponočni napad.

Vojna skupina generala pl. Linsingena.

Položaj je splošno neizpremenjen. Nek sovražni protisunek severno od Komana ni uspel.

Čete armade generala grofa Bothmera so napadli Rusi pri Siemokovcu ob Stripi severno od Burkanova, kjer se še bije boj. Število ujetnikov, ki so jih dovedle oktobra na vzhodu nemške čete in plen znaša:

Pri vojni skupini generalfeldmaršala pl. Hindenburga 98 častnikov, 14.482 mož ujetih, 40 strojnih pušk zaplenjenih.

Pri vojni skupini generalfeldmaršala princa Leopolda bavarskega 32 častnikov, 4134 mož ujetih, 2 strojni puški zaplenjeni.

Pri vojni skupini generala pl. Linsingena 56 častnikov, 8871 mož ujetih, 21 strojnih pušk zaplenjenih.

Pri armadi generala grofa Bothmerja 3 častniki, 1525 mož ujetih, 1 strojna puška zaplenjena.

Pri vojni skupini generalfeldmaršala pl. Mackensena 55 častnikov, 11.937 mož ujetih in 32 topov, ne glede na veliko število starih topov in zaplenjenih 16 strojnih pušk. Skupno ujetih 244 častnikov in 40 tisoč 949 mož, zaplenjenih 23 topov in 80 strojnih pušk.

Vrhovno vojno vodstvo.

RUSKO URADNO POROČILO.

Petrograd, 30. oktobra. Na celi bojni črti od zaliva Riga do Pripjeta se ni nič važnejšega zgodilo. Omeniti je le, da je naša težka in lahka artiljerija uspešno delovala pri Jakobovu in pri Dvinskem in proti vasi Nurwanzy (3 km zahodno od jezera Obole). Poizkus Nemcev, ki so poizkušali prodirati na levem bregu Dvine severnozahodno od Jakobova, je bil iz lahke preprečen.

Nemci ropajo prebivalstvu obleko, čevlje in perilo in te stvari vozijo v Vilno.

V boju med nekim malim ruskim oddelkom in nekim nemškim oddelkom pri Lubazovi ob zgornjem Njemenu so naši uničili nemški oddelke. Malo število Nemcev smo ujeli in zaplenili konje in voze. Vsled srečno izpeljanih operacijskih načrtov smo izgubili v tem boju le dva mrtva in enega ranjenega.

Pri Gorodišču je sestrelila neka artiljerija neko sovražno letalo, ki je padlo v našo postojanko. Voznik in opazovalec sta ujeta.

Nadaljuje se ljut boj za vas Rudko na levem bregu Stira zahodno od Čartoriska. Do zdaj smo ujeli 8 častnikov in nad 300 avstrijskih vojakov.

STAVKE V MOSKVI.

Curih, 29. oktobra. »N. Z. Ztg.« poroča: V Moskvi je zopet izbruhnila stavka uslužbencev mestne cestne železnice. Promet je popolnoma ustavljen. Zahteve stavkojočih so večinoma odbili.

PADLI RUSKI GENERALI.

»Vossische Zeitung« poroča: Padla sta ruska generala Hoffmann, Glindemann in štabni polkovnik Hansen. (Sami pristni Rusi.)

CAR IN PRESTOLONASLEDNIK DOMA.

Petrograd, 1. novembra. Car in prestolonaslednik sta se danes vrnila s fronte v Carskoje selo.

RUSKA VLADNA KRIZA.

Berlin. (K. u.) »Vossische Zeitung« objavlja iz Amsterdam: Reuter poroča iz Petrograda: Trdi se, da je imenovan Goremykin za državnega kanclerja. »Börsen-Zeitung« poroča, da je poverjeno Goremykinu vrhovno nadzornišvo zunanjih stvari; podpira ga prejšnji ruski veleposlanik na Dunaju Sebeko. Car Nikolaj je sprejel prošnje za odstop zunanjega ministra Sazonova, poljedelskega ministra Kriwošaina, državnega kontrolorja Haritonova in je imenoval za ministrskega predsednika notranjega ministra Hvostova.

Boji na zahodu.

Nemško uradno poročilo.

Berolin, 1. novembra. (Kor. ur.) Wolff urag poroča iz velikega glavnega stana:

V Champagni so izvedli Francozi popoldne protinapad, a smo jih odbili. Butte de Tahure ki so, ga vzele naše čete dne 30. oktobra, je ostal trdno v naši roki.

Število ujetnikov v zadnjih dveh dneh se je povišalo na 31 častnikov in 1277 mož. Pri kraju Combres živahni boji s sredstvi bližnjih bojev.

Poročnik Bölke je 30. oktobra južno od Tahure strmoglavil neko francosko dvokrilno letalo in tako storil za boj nesposobno šesto sovražno letalo. Pri Belfortu več bojev v zraku, ki so izpadli ugodno za nemške letalce.

Vrhovno vojno vodstvo.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 27. oktobra ob 3. uri popoldne. Južno od Loosa smo vrgli močne poizvedovalne straže in jih razkropili z našim ognjem. V Champagni so ponoči Nemci izkušali napasti naše strelske jarke pri La Courtine. Ogenj naše pehote in strojnih pušk je popolnoma preprečil nemški napad.

Ob 11. uri ponoči: Potem ko so naše čete v cesti Arras—Lille južnozahodno od Neuville—St. Vaost zažgale več min in uničile nemške strelske jarke in žične ovire, so zasedle robove odprtin, se tam ustalile in držale kljub ljutemu obstreljevanju in proti napadom sovražnika, ki je imel resne izgube in ki nam je pustil 30 ujetnikov. Severno od Aisne, v odseku Roche, zahodno od Soissons, je ogenj naših baterij znatno poškodoval sovražne utrjene kočice in bivališča. Vzhodno od Remsa so ponovili Nemci na bojni črti Ferme des Marquises—Prosnes napadalni poizkus, ob katerem so zelo uporabljali dušljive pline. Naše čete so se zavarovale pred plinastimi oblaki in so z ognjem pehote in artiljerije povsod odbile sovražnika. Živahni boji z ročnimi granatami so trajali cel dan v strelskih jarkih severno od Ville-sur-Tourbe brez kake izdatne izpremembe.

Pariz, 28. oktobra, ob 3. uri popoldne:

Ponoči so se javili le malo važni spopadi patrol in poizvedovalnih oddelkov, ki so se končali za nas ugodno.

Ob 11. uri zvečer: Javljajo se izredno močni in dolgi artiljerijski boji v Belgiji na fronti Hetsas—Steenstraate ter severno od Arrasa, v gozdu Bois du Hache in v Roclincourt. V Champagni je nameril sovražnik silovit bombardement na naše postojanke Tahure in Maison de Champagne. Naše baterije so se oddolžile z ognjem po načrtu proti sovražnim strelskim jarkom. V Vozezih je nek naš poizvedovalni oddelkec pri Reichsackerkopfu dovršil uničenje sovražnega strelskega jarka, ki so ga bili naši topovi že zravnavali z okolico. Nemci so napravili protinapad, ki je bil lahko odbit.

Belgijsko poročilo.

Sovražnik je na belgijski bojni črti popoldne živahno deloval. Njegova artiljerija je obstreljevala Furnes, Loos in več točk naše bojne črte. Severno od Steenstraate boji z bombami.

Angleške izgube.

London. (Kor. ur.) Seznam izgub obsega imena 68 častnikov in 1918 mož.

London. Zadnji seznam izgub naštevaja 112 častnikov in 2750 mož. Od že javljenih angleških skupnih izgub do 9. oktobra 493.294 mož odpade na zahodno bojno črto 4401 častnik in 63.059 mož mrtvih, 9161 častnikov in 225.716 mož ranjenih, 1567 častnikov in 61.134 mož pogrešajo; 6 mrtvih, 12.633 ranjenih, 2000 jih pogrešajo.

Kanada pošlje v Evropo še 100.000 mož.

London. (Kor. ur.) Kanada odpošlje še 100.000 mož na evropsko bojišče. V Evropi bo potem stalo četrta milijona kanadskih vojakov.

Turčija v vojski.

TURŠKO URADNO POROČILO.

Carigrad, 1. novembra. (K. u.) Glavni stan poroča: Ob dardanelski fronti je tra-

jal krajevni boj tudi večeraj dalje. Naša artiljerija je usepšno odgovarjala in porušila nekaj sovražnih strelskih jarkov. Sicer nič novega.

NOV NAPAD NA GALLIPOLIJU?

Lugano, 31. oktobra. Iz Milana se poroča: Na Gallipoli so se zopet pripeljale iz Soluna močne čete. Mesto pomoči Srbiji se pričakuje nov splošen napad na Dardanelah.

Amerika napoveduje mir.

Rotterdam. »Daily News« poroča iz Washingtona: Sodi se, da se dela na konec vojske. To prepričanje je tako močno, da je neki član ameriškega kabineta, katerega ime se ne imenuje, v soboto izjavil poročevalcu: »Vse kaže, da je boj v Evropi končan. Pravo borenje se prične zdaj v velikih glavnih mestih med diplomati. Ne da bi navedel posameznosti, je pristavil, da bo posredovala Španjka, ker Združene države radi gotovih nasprotnih mnenj z Nemčijo in z Anglijo niso sposobne da posredujejo.

Japonska pomoč zaveznikom.

Tokio, 1. nov. (Kor. ur.) »Agence Havas« poroča: Japonski ministrski predsednik je izjavil časnikarjem, da Japonska zaveznikom ne more poslati čet, ker ne razpolaga s transporti. Pač pa daje Japonska z mobiliziranjem svojih arzenalov vojaško in pomorsko pomoč. Japonska zavzema vlogo straže na skrajnem Vzhodu, da prepreči sovražniku, da bi nahujskal mohamedansko prebivalstvo k uporabi. Japonska straži nad tem, da se transsibirska železnica, ki služi za preskrbovanje živil Rusiji, ne razruši. Ministrski predsednik je dostavil, da je Japonska vesela, da more Franciji dokazati svoje simpatije in dovoliti svojo četudi skromno finančno pomoč, ki bo morda pospešila konec vojne.

Podpisovanje vojnega posojila.

Pri Ljubljanski kreditni banki so podpisale avstrijsko vojno posojilo III. izdaje sledeče stranke: Prva žrebarska in železo-obrtna zadruga, Kropa-Kamnagorica, 3000 K; Ferdinand Gruška, veletržec, Ljubljana, 25.000 K; Franc Premru, št. Vid pri Vipavi, 10.000 K; brata Novakovič, vinska trgovina, Ljubljana, 10.000 K; Obrtno pomožno društvo, Ljubljana, 10.000 kron; Dr. Karol Triller, podžupan, Ljubljana, 5000 K; Franc Jurca, veletržec, Postojna, 5000 K; Notranjska posojilnica v Postojni 5000 K; Ivan Pangerc, Selo pri Bledu, 5000 K; Anton Kajfež, trgovec z vinom, Ljubljana, 5000 K; dr. Milan Papež, c. kr. rud. zdravnik v Idriji, 5000 kron; Fr. Mally, tovarnar, Ljubljana, 5000 kron; Ambrož Poniž, nadučitelj v p., Ribemberk, 5000 K; V. Kožmar, Gorica, 5000 K; Miha Keber, Podmolnik, 3500 K; dr. Edo Šlajmer, c. kr. vladni in sanitetni svetnik, 2000 K; Fani Vidmar, Ljubljana, 2000 K; Fran Wintar, Hrušovec, 1000 K; Anton Carli, c. kr. notar v Žužemberku, 1000 K; Josip Wester, c. kr. profesor, Ljubljana, 1000 K; J. Bonač, tovarnar v Ljubljani, 1000 K; Marija Karpe, Moste pri Ljubljani, 1000 K; Zorka Jenko, Ljubljana, 1000 K; Enka Vončina, Ljubljana, 1000 K; Zadruga krojačev, Ljubljana, 1000 kron; Ivan Dekleva, Šiška, 1000 K; Fr. Sevcik, puškar, Ljubljana, 1000 K; Uršula Žerovnik, Vače, 1000 K.

Pri c. kr. priv. splošni prometni banki, podružnici Ljubljana, prej I. C. Mayer so podpisali III. avstrijsko vojno posojilo med mnogimi drugimi tudi te-le stranke: Karel Jančigaj, župnik v p., Ljubljana, 2400 kron; Henrik Kenda v Ljubljani na I. vojno posojilo 20.000 K, na drugo 30.000 K, na tretje 50.000 K, skupaj 100.000 K; Harry Kenda ml., c. in kr. praporščak, 1000 kron; Viktor Gärtner, Ljubljana, 4000 K; Filomena Stemberger, Mengeš, 40.000 K; Hranilnica in posojilnica, št. Jernej, nadaljnih 10.400 K; Julij Elbert, Ljubljana, 10.000 K; Julij Elbert ml., Ljubljana, 2000 K; Klara Elbert ml., Ljubljana, 2000 K; Viljem Elbert ml., Ljubljana, 2000 K; dr. Ernest Geinsperger, Ljubljana, 2000 K; dr. Ferdinand Eger, Ljubljana, 6000 K; Anton de Schiava, Ljubljana, 3000 K; dr. Albin Suyer, Ljubljana, 20.000 K; Rudolf grof Chorinsky in ga. Lujiza grofica Chorinsky, Ljubljana, 65.000 K, prej 85.000 K, skupaj 150.000 K; trdka St. in C. Tauzher, Ljubljana, 3000 K; Emilija Miklauc, Ljubljana, 5000 K; Marijanka baronica Rechbach, Ljubljana, 2000 K.

Pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani kot oficijelnem subskripcijskem mestu je subskribiralo do inkl. 29. oktobra 1915 skupno 132 strank 2.537.400 K III. vojnega posojila, vojnega posojila. P. t. reflektante se s sledečim opozarja, da potekle dne 6. novembra t. l. od c. kr. finančnega ministrstva določen rok za subskripcijo, vsled česar priporočamo, da se prijave pravočasno prijavijo.

Carranza umorjen.

London, 31. oktobra. (Kor. urad.) Exchange Telegraph Compagnie poroča iz New-Yorka: Iz San Antonia se poroča: Carranza je bil umorjen.

Dnevne novice.

+ Vojaški dopusti. C. in kr. 5. armada no etapno poveljstvo je kranjskemu deželnemu odboru sporočilo, da more gospodarske dopuste vojaškemu moštvu, ki je na bojišču ali v etapnem ozemlju, iz vojaških ozirov dovoljevati le v prav posebno ozira vrednih slučajih, n. pr. če je obstoj kake rodbine ogrožen itd. Prošnje za take dopuste mora, ko jih je potrdilo politično oblastvo, predpostavljeno poveljstvo s priporočilom službenim potom predložiti armadnemu etapnemu poveljstvu.

+ Zadnji teden za podpis tretjega vojnega posojila je napočil; v soboto se podpisovanje končnoveljavno zaključilo. Natančnih številk o doslej podpisani skupni vsoti še ni mogoče podati, vendar je pa gotovo, da se je v prvih dveh tednih podpisalo več nego v istem času pri obeh prvih vojnih posojilih. Ni dvoma, da bo končni uspeh presegal drugo vojno posojilo. Tako je prav, naj vidijo naši sovražniki, da smo tudi v tem oziru nepremagljivi. Kdor se še ni udeležil tretjega vojnega posojila, naj to nemudoma stori. Vsak naj do skrajne meje stori svojo domovinsko dolžnost!

— Škof Blaž Švindermann umrl. V Zagrebu je umrl v nedeljo ob 88. uri jutraj posvečeni škof in vranski prior Blaž Švindermann, star 74 let. Pokojni škof je bil virilist hrvatskega sabora in pristaš mažaronske stranke.

— Č. g. Alojzij Pehani, župnik v Knežaku na Notranjskem, je bil 14 dni v Gradcu na kliniki za oči; v nekaj dneh se zopet skoro popolnoma zdrav povrne na svojo faro.

Državna veleizdaja. »Moravska Orlice« piše, da je izdana tiralnica za bivšim poslancem Supilom, ker je veleizdajalec, ter je bil v ozki zvezi z drom Masarykom, bivšim poslancem Františkom Dürichom in drom L. Sychravijem.

— Morilec orožnikov v Radečah. Martin Župet je tudi na Jančem letošnjo spomlad s tovarišema Godec in Slugovic med sv. mašo vlomil v župnišče ter poleg denarja odnesel tudi revolver. Godec in Slugovic sta bila kmalu prijeta v Ljubljani in obsojena po 4 leta zapor. Župet, katerega sta ta dva imenovala »capo«, je všel. Župet je vlomil tudi v župnišče v Kokri in še na več drugih krajih po Gorenjskem. Da bi pač ta nevaren rokovnjač kmalu prišel pravici v roke.

— Iz Litije. V soboto, 14. novembra t. l., prirede litijska društva v hotelu »na Pošti« dobrodelni koncert. Čisti dobiček je namenjen Rdečemu križu, zavodu za oslepele vojaške in okrepevalni postaji v Postojni. Natančneje se bode še poročalo.

— Ilustrirani Glasnik št. 10 ima naslednjo vsebino: Molitev za junake. — Zbiranje bolgarskih čet na macedonski meji. — Bolgarska mejna in obrežna straža. — Prizori na italijanskem bojišču. — Kolona avtomobilov na gorski cesti. — Pragozd v Argonih — prizorišče francosko-angleške ofenzive. — Naši junaki. — Deset sinov-vojakov. — Pogled na Gorico. — Na goriški bojni črti. — Prestolnica bolgarske cara v Sofiji. — Znamenja na nebu. — Otvoritev šentjakobskega mostu v Ljubljani. — Notranjost razvalin romarske cerkve na Sv. Višarjih.

— Krmite konje z divjim kostanjem. Odsek centrale za krmla na Dunaju, ki se peča s presojo redilne vrednosti raznih snovi, je dognal, da je divji kostanj prav dober dodatek h krmi za konje. Več kot 5 odstotkov se ga ne sme naenkrat pri-mešati.

— Natakari pod zdravniškim nadzorstvom. Haag, 27. oktobra. Iz New Yorka se poroča: Zdravstvena oblast je izdala naredbo, da smejo v gostilnah, hotelih in kavarnah služiti le zdrave osebe. Za prestopke se kaznujejo lastniki navedenih obratov z globo 500 dolarjev ali pa z zaporom do enega leta. Vsi sedanji uslužbenci, ki jih je približno 100.000, se morajo dati zdravniško preiskati in se izkazati z zdravniškim izpričevalom. Vsak dan jih preišče okroglo 300. Ta odredba je povzročila med prizadetimi uslužbenci in lastniki obratov veliko ogorčenje; pravijo, da bi se z isto pravico smelo zahtevati zdravniškega izpričevala tudi od gostov.

Iznajdba proti podmorskim čolnom. Iz Amsterdam se poroča 23. oktobra: Ameriški listi poročajo, da se je vrnil iz Francije inženier in iznajditelj William Dubilier, ki je ondi vodil preizkuse svoje iznajdbe, s katero je mogoče na veliko daljavo dognati oziroma izslediti podmorske čolne. Poizkusi so se baje dobro obnesli. Vijake podmorskega čolna je bilo slišati 30 milj daleč. S pomočjo dveh drugih aparatov, postavljenih na obali v medsebojni razdalji 6—10 milj, se je mogla dognati tudi smer, v kateri je plul podmorski čoln. Šum vijakov se lovi in ojačuje s pomočjo mikrofo-

nu podobnega instrumenta. Največ težave je delo vmešavanje tujih šumov. Temu se je odpravilo z mehanizmom, ki je podobno napravam pri brezničnem brzojavu.

— Umrl je v Celju prostovoljni strelec Franc Drugovič iz Brežic.

— Ustrelil se je v Brežicah eksekutor Vincenc Janšič. Bal se je kazni, ker je nekega gostilničarja težko poškodoval.

Velik oceanski parnik se potopil.

Rotterdam, 31. oktobra. Glasom brezničnih brzojav, ki so jih prejele različne postaje ameriške severne obale, se je potopil neki velik oceanski parnik, čegar ime in lastnik sta doslej neznana.

Ljubljanske novice.

Ij Na grobeh v Ljubljani umrlih junakov. Včeraj popoldne ob 3. uri se je vršila na pokopališču pri sv. Križu pretresljiva slovesnost. Kljub skrajno neugodnemu vremenu se je zbralo na tisoče oseb, da se udeležijo spominske slovesnosti za tu pokopane vojake. C. in kr. etapno poveljstvo je opremilo vojaške grobove s križi in jih za včeraj okrasilo z zelenjem, cvetlicami in lučicami. V središču ozadja oddelka vojaških grobov je dal postaviti deželni odbor mogočen lesen križ, ki je bil ovit s črno tančico. Izmed odličnjakov so se slovesnosti udeležili: deželni predsednik baron Schwarz z uradnimi predstojniki c. kr. deželne vlade, knezoškof dr. Jeglič, etapni štacijski poveljnik polkovnik Kleinschrot z nadstabinima zdravnikom dr. Geduldigerjem in dr. Thomannom kakor tudi z vsemi službe prostimi častniki, vojaškimi kurati in vojaškimi uradniki, deželni glavar dr. Šusteršič, predsednik Rdečega križa okrajni glavar Del Cott, deputacija veteranskega društva pod vodstvom načelnika Mihaliča. Vojaški superior msgr. Kokolj je v nemškem nagovoru slavil padle junake in jim zagotovil trajen spomin. Slovenski nadaljujoč je izvajal, da bo sijajno junaštvo tu pokopanih bojnikov za cesarja in domovino vedno najmočnejša spodbuda, da damo za vzvišeno cesarsko hišo in domovino svoje blago in kri. Nato je g. superior opravil mrtvaške molitve in blagoslovil grobove, nakar je moški zbor »Glasbene Matice« pod vodstvom g. koncertnega vodja M. Hubada zapel štiri pretresljive žalostinke. — Na protestantskem pokopališču, kjer leži okoli 120 vojakov — po večini so ogrski protestantje, pa tudi bosanski mohamedanci in judje različnih narodnosti — se je vršila spominska slovesnost ob pol 5. uri popoldne.

Ij Kranjska vojvodina na čast padlim junakom. Deželni odbor je na čast na ljubljanskem pokopališču pri sv. Križu pokopanim vojakom dal na ondotnem vojaškem grobišču postaviti mogočen križ in ga ozaljšati s cvetjem iz deželnega cvetličnjaka. To znamenje kaže daleč na okoli, kjer leže pokopani oni, ki so dali življenje za cesarja in domovino. Na podstavku križa je deželni odbor položil krasen venec s trakovi v deželnih in cesarskih barvah in napisom: »Junakom domovine — dežela Kranjska.« Poleg dežele je dala na istem mestu položiti venec tudi c. kr. deželna vlada in ljubljanska mestna občina.

Ij Venec za grobove vojakov. Njega ekselencija gospod deželni predsednik baron Schwarz je dal včeraj položiti venec na grobove vojakov tukajšnjega pokopališča.

Ij Umrl je v Ljubljani g. Viljem Lukesch, c. kr. deželnega plačilnega urada blagajniški kontrolor v pok., star 77 let.

Ij Odlikovan je, kakor javlja urad Nj. ces. visokosti nadvojvode Franca Salvatorja, protektorju »Rdečega križa«, deželni poslanec g. Jožef Turk s častnim znamenjem II. razreda za vojno dekoracijo.

Ij Nesreča ali samoumor. Včeraj je padel ali pa skočil neki 14letni fant, katerega je gnal neki gospod v prisilno delavnico, iz dolenskega vlaka pri predoru pri Višnjigori ter je bil menda mrtev. Vlak, ki pride v Ljubljano ob 3. uri, je imel zamudo, ker se je ustavil na licu nesreče.

Ij Liter namiznega olja 8 kron. Po nekaterih »boljših« trgovinah velja sedaj liter namiznega olja že 8 kron! Izgovori od strani veletrgovcev, da se je olje podražilo, ker ga primanjkuje, so seveda do pičice resnični, saj je splošno znano, da olja nimajo že mesece in mesece, (ko je bil še z Italijo mir) v svojih skladiščih, ampak so ga še-le dobili »pred 14. dnevi«, katero so morali seveda plačati tudi po silno visokih cenah.

Ij V glavni strugi Ljubljanice so začeli odstranjevati lesovje, ki je služilo dozidaj pri poglavljenju in zgradbi opornih zidov. Mnogo lesa je bila dozidaj ovodenj, ko se je vda spuščala pri krakovski zatvornici, odnesla in so ga našli na Fužinskih grabljah. Ob nadaljevanju kanalskih del se bodo lesene naprave zopet vpostavile.

Ij Poozor! Obrtniki in trgovci se opozarjajo, da se prične te dni rok dolžnosti naznanila usnja, kož, kožic in strojil. Na-

znano je doposlati do torka t. j. 2. novembra po stanju rejsnjega tretjega dne t. j. od danes, sobote 30. novembra. Za volno je naznanilo doposlati do 8. novembra po stanju 1. novembra. Naznanilo za gumi (kavčug) je poslali od 1. novembra dalje v teku treh dni. Tudi za dušik vsebujoče snovi je naznanilo doposlati do 8. novembra in sicer po stanju zadnjega dne oktobra. Tozadevne tiskovine se dobe v obrtnem oddelku mestnega magistrata, kamor so izpolnjene tudi doposlati.

— Spominski listi Rdečega križa, katere smo svoj čas priporočali, in sicer vrsta po 2 K komad, so došli ter se dobe v vodstveni pisarni II. c. kr. državne gimnazije, Strossmayerjeva ulica št. 1, soba 51, proti gotovemu plačilu. Ker so jako lično, čedno in umetno izdelani, priporočamo njih nakupovanje. Junakov ranjenecv in bolnikov hrabrih braniteljev naše ožje domovine je vedno več; stroški Rdečega križa so ogromni, se dan z dnevom množe, dohodki pa grozno padajo. Sezite po Spominskih listih, da bodo nov vir društvenih dohodkov. Kakor hitro dospe še vrsta po 50 in 10 K komad, se bo objavilo.

Ij Naznanilo volne. Trgovci in obrtniki, ki se pečajo z nakupom in prodajo volne, se opozarjajo na pravkar izdane naredbe trgovskega ministrstva z dne 20. oktobra 1915, št. 313 drž. zak., zadevajoč zasedbo zalog volne; št. 314, zadevajoč utesnitev uporabe zalog volne, št. 315, zadevajoč maksimalne cene in št. 316, zadevajoč raztezo dolžnosti naznanjevanja zalog tudi na druge vrste volne. Naredbe se dobe v knjigarnah, na vpogled so pa tudi (za Ljubljano) pri mestnem magistratu. Glede naznanjevanja zalog so dosedaj veljavni predpisi v toliko izpremenjeni, da je naznanjevanje množino in vrste zasežnih zalog volne prvokrat dne 15. novembra 1915, potem pa dne 15. vsakega sledečega meseca tudi neposredno še komisiji za prevzemanje volne v c. kr. trgovskem ministstvu v enem izvodu. Nove tiskovine se ne bodo založile in mora stranka rubrike za one tri vrste volne, katerih dosedaj ni bilo naznanjati z rokopolom v stare vpostavit. Tiskovine dobiti je, kakor dosedaj brezplačno pri mestnem magistratu (za Ljubljano). Dosedaj obstoječa dolžnost naznanjevanja zalog volne po stanju vsakega prvega dne v mesecu (do 8. dne) v dveh izvodih politični oblasti I. vrste ostane še nadalje v veljavi in opozarja se izrecno, da se bode mestni magistrat (za Ljubljano) na podlagi strankinega naznanila vsak mesec prepiral, je li ta svojo dolžnost tudi glede neposredne naznanitve zaloge zgornji omenjeni komisiji. Za slučaj prestopka je pričakovati strogega kaznovanja. Volno pa smejo nakupovati le taki trgovci, ki imajo v to svrhu od obrtne oblasti I. instance potrebno legitimacijo in sicer le tisti, ki so se s to kupčijo pečali pred 1. avgustom 1914 in pa če niso bili zaradi navijanja cen volne kaznovani in če ne teče proti njim tozadevna preiskava. C. kr. trgovsko ministstvo si je pa poleg tega pridržalo pravico legitimacije vsakemu brez navedbe vzroka odtegniti. Dne 15. novembra se bodo legitimacije odtegnile.

Ij Pošten kočijaž dobi takoj dobro službo v dobri hiši. Kdor bi želel dobiti to službo, naj piše takoj uredništvu »Slovenca«.

Ij Najdeni ključ. Pred škofijo so bili včeraj najdeni ključ. Kdor jih je izgubil, naj se oglasi v našem uredništvu.

Ij Našla se je denarnica z manjšo vsoto denarja in damsko uro. Dobi se v Zalokarjevi ul. št 4 pri g. Al. Pir.

Anglija ne dobi v Ameriki naročenih podmorskih čolnov.

Rotterdam, 27. oktobra. Kakor se poroča iz Washingtona, je naročila angleška vlada v ladjedelnicah družbe Fore River deset podmorskih čolnov, ki so že dovršeni. Vlada Združenih držav je poslala sedaj v ladjedelnico deset častnikov z nalogo, da pazijo, da bi se ti čolni začasa vojne ne oddali kateri izmed vojujočih se držav. Obenem je mornarični departement uvedel preiskavo, da dožene, koliko resnice je na vesti, da je deset v navedeni ladjedelnici zgrajenih podmorskih čolnov samostojno odplulo v Evropo in da so že uvrščeni v službo zaveznikov.

Primorske novice.

Goriški deželni odbor je podpisal stotisoč kron tretjega vojnega posojila.

Na Goriškem je pritisnil občuten mraz. V gorah mede. Zdi se, da se po krasnih dnevih bliža neprijetno deževno vreme.

Maksimalne cene za klavno živino v Istri in na Goriškem je določilo tržaško namestništvo dne 18. oktobra 1915 naslednje: voli po 2 K kg žive teže, krave in biki po 1 K 80 vin., teleta 2 K, mesni prešči 1 K 80, debeli prešči 2 K, ovce po 90 vin. kg žive teže.

: Naročajte „Slovenca.“ :

Južni del Gorice — okoli južnega kodlavora — so Lahi zadnje dni zopet obstreljevali z granatami.

600 laških ujetnikov so peljali v nedeljo zjutraj skozi Gorico, ki so bili zajeti v zadnjih bojih na Sabotinu.

— Poročil se je v Postojni c. kr. finančni računski asistent g. Josip Zidarič z gđ. Karmelo Železnikovo od Sv. Ivana.

Za noge ga je obesil. O činih pobeglega dezertarja nam poročajo z vipavske doline še sledeče: Nek mož je pasel med Tevčami in Vrtočci (občina Šmarje) živino. Pobegli zločinec ga je privezal za noge na drevo. Ljudje so ga našli komaj živega, vsega izmučenega. Nekatere druge tam v okolici je vdrl v neko hišo in določal v slabi slovaščini, katere otroke družine bo treba ustreliti. Družina je prestrašena pobegnila. Zločinec je streljal skozi zaprta vrata. — Sodí se, da se gre tu za pol blaznega človeka.

Živila za Trst. Tržaška aprovizacijska komisija je nakupila v Gradcu velike množine krompirja, ki ga prodaja po 16 vin. kg. — Zadnje dni je komisija kupila na Dunaju 3 vagone slanine (špeha), v Ljubljani pa 2 vagona in pol.

Cene živil v Trstu. Od 1. do 7. novembra 1915 veljajo v Trstu za sledeča živila naslednje cene: 1 kg koruzne moke 60 h, 1/2 kg testenin 1 K 32 h, 1/4 kg kave 3 K 40 h in 1 kg bele moke 68 h. Ti živeži se dobe le nt podlagi izkaznic.

— IV. c. kr. razredna loterija. P. n. reflektante opozarjamo, da se dobe srečke za 5. razr. tekoče loterije tudi med žrebanjem tega razreda t. j. od 8. oktobra do 6. novembra t. l. pri Poslovnici c. kr. razredne loterije Ljubljanski Kredni banki v Ljubljani in njenih podružnicah v Celju, Celovcu in Splitu. Cena srečk: 1/4 25 K, 1/4 50 K, 1/2 100 K, cela 200 K. Naročila po poštni nakaznici zadostujejo.

„Kino Central“

v Deželnem gledališču.

Od torka 2. do četrta 4. novembra

Grofični konjar.

Drama v treh dejanjih.

Med sedmimi najgrša.

Prvovrstna veseloigra v dveh dejanjih. — V glavni vlogi igra Anny Ziener.

Izjava.

Podpisani Franc Rovšek obžalujem in preklecujem vse, kar sem glede g. Ane Kržišnik, poštarice v Kresnicah, žaljivega izjavil ter se ji zahvaljujem, da je odstopila od kazenskega preganjanja.

V Ribčah, 2. nov. 1915.

Franc Rovšek.

2267

Razglas.

Proda se dobro ohranjena

stružnica za les

(Holzhobelmaschine).

Ogleda se lahko pri g. Josipu Zupan, lesna trgovina v Mojstrani pri Dovjem. Nadaljna pojasnila daje Dr. Ferdinand Müller, odvetnik v Celovcu.

2236

ZADRUŽNA ZVEZA V LJUBLJANI

Dunajska cesta šte. 38

sprejema pod originalnimi pogoji prospekta prijave za

III. avstrijsko 5 1/2% vojno posojilo iz leta 1915.

t. j. po K 93'60 in daje podpisovalcem še

posebno bonifikacijo 1/2%.

tako da je za vsakih K 100.— plačati le K 93'10.

2263

U 164/15,8

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

O. kr. okrajna sodnja v Vipavi je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva namest. Alojzija Črnigaja zoper Janeza Kopačina zavoljo prestopka po § 7 ces. odredbe z dne 1.8. 1914 št. 194, drž. zak. ozir. po § 14 ces. ukaza z dne 7.8. 1915 št. 228 drž. zak. v navzočnosti opravitelja drž. pravdnštva namest. Alojzija Črnigaja, prostega obtoženca Janeza Kopačina, po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtožitelja, da se uporabi zakon, razsodila tako:

Janez Kopačin, 40 let star, rojen v Št. Vidu tja pri, kat. vdovec, posestnik v Št. Vidu pri Vipavi št. 102, že kaznovan je kriv, da je meseca junija, julija in v drugi polovici avgusta 1915 prodajal v Št. Vidu vina, kupljena po 32 do 34 K hl, Antoniji Vovk po 60 do 66 K hl, Mariji Kopatis po 60 do 120 K hl in s tem zahteval, izrabljaje izredno razmere združee z vojnimi stanjem, za vino, kot neobhodno potrebno reč očitno dezmerne cene; storil je s tem prestopok po § 7 ces. odredbe z dne 1.8. 1914 št. 194, drž. zak. št. 194 ozir. po § 14 ces. ukaza z dne 7.8. 1915 št. 228 drž. zak. in se obsodi po § 7 prvonavedene in ozir. § 14 drugonavedene ukaza z uporabo § 260 b k. z. na 8 (osem) dni zapore, poostregega z enim ostopom in enim trdim ležiščem in na 200 K globe, v slučaju neizpolnitve na nadaljnih 20 dni zapore in po § 389 k. p. r. v povrnitev stroškov kazenskega postopanja.

Vipava, 11. septembra 1915.

Kozina l. r.

Ljudska gospodarska zadruga v
Zagorju ob Savi naznanja žalostno
vest, da je njena dolgoletna, zvesta
prodajalka, gospodična

Alojzija Klembas

preminula dne 28. t. m. po težki in hudi
bolezni, previdena s sv. zakramenti za
umirajočo.

Zagorje ob Savi, 28. oktobra 1915.

2269 **Načelstvo.**

Nisva plačnika za dolgove, ki bi jih
kjer koli delala najina umobolna hči

Ana Dolžan.

V Zabreznici, 1. nov. 1915.

Klemen in Terezija Dolžan

Zabreznica št. 13.

Oblastveno izkušeni
Zidarski mojster
ki je z do-
brim uspe-
hom absol-
viral obrtno
šolo in že dalj časa samostojno obrtovo
išče primerne službe. — Ponudbe spre-
jema uprava tega lista pod šte. : »2270«.

Poštna pomočnica

izvežbana prav dobro v obeh strokah
poštne službe, išče mesta. Kje? —
pove iz prijaznosti upravništvo tega
lista pod šte. 2252.

